M. POIARES MADURO
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2004. március 25. [1]

1. A Landgericht München (müncheni tartományi bíróság) iránymutatást kér az euró bevezetésével kapcsolatos egyes rendelkezésekről szóló, 1997. június 17-i 1103/97/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: 1103/97 rendelet) [2] értelmezése tárgyában. Az euró bevezetése különleges hatással volt az euróövezet gazdasági szereplőinek mindennapi életére. A Landgericht München lényegében azt kívánja megtudni, hogy a legközelebbi centre kell-e vagy lehet kerekíteni a percalapú telefondíjaknak megfelelő pénzegységet, amennyiben azt euróra számítják át, vagy a legközelebbi centnél nagyobb fokú pontossággal kell kifejezni az átváltás eredményeként kapott összeget. Az e kérdésekre adott válasz nagyszámú szerződésre lehet hatással, különösen a közös valutában résztvevő tagállamokban, amelyekben a nemzeti pénznem legkisebb alegységének értéke — amelyet gyakran használnak a díj megjelölésére az olyan, egységenként árazott termékek vagy szolgáltatások értékesítésére, illetve nyújtására irányuló szerződésekben, mint például a villamos energia, a távközlés vagy az üzemanyag — alacsonyabb, mint az euró legkisebb alegységének (a cent) értéke. Fontos továbbá rámutatni, hogy a jelen esetben felvetett problémák valószínűleg újból jelentkezni fognak, valahányszor egy tagállam csatlakozik a közös valutához.

I — Az alapeljárás tényállása és a Bíróság elé terjesztett kérdések

2. Az alapeljárás alperese, az O2 (Germany) GmbH & Co. OHG (a továbbiakban: O2) — 2002 áprilisáig VIAG INTERCOM GmbH & Co. név alatt működő — müncheni (Németországi Szövetségi Köztársaság) székhelyű társaság, amely mobiltelefon-hálózatot működtet. Az O2 2001 nyarán német márkáról (DEM) euróra váltotta át mobiltelefon szerződéseit. E szerződésekben a díjak percalapú árazással, német márkában voltak feltüntetve. A szerződések azt is kikötötték, hogy az egyes telefonhívásokért számlázott egyedi összeget 10 másodperces egységek alapján kell kiszámítani.

1 — Eredeti nyelv: portugál.

2 — HL L 162., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 10. fejezet, 1. kötet, 81. o.

3. Az O2 a különböző percdíjakat az euró és az eurót elfogadó tagállamok pénznemei közötti átváltási árfolyamokról szóló, 1998. december 31-i 2866/98/EK tanácsi rendelet[3] 1. cikkének megfelelően váltotta át, amely szerint egy euró 1,95583 német márkának felel meg. Ezt követően a percdíjakat a legközelebbi centre kerekítette az 1103/97 rendelet 5. cikke első mondatának megfelelően, amelynek értelmében az euróra történő átváltásnál a fizetendő vagy elszámolandó pénzösszegeket a legközelebbi centre felfelé vagy lefelé kell kerekíteni.

4. A Landgericht München által említett példa szerint az este 9 óra utáni, vonalas hálózatra történő, „Genion Home" díjszabású telefonhívások esetében az alperes a rögzített átváltási árfolyam alkalmazásával 0,05 DEM-ről 0,02556 EUR-ra váltotta át a percdíjat, majd az eredményt 0,03 EUR-ra (a legközelebbi cent) kerekítette fel az 1103/97 rendelet 5. cikke alapján. Ennek alapulvételével egy 10 perces telefonbeszélgetés már 0,30 EUR-ba kerül (ami 0,59 DEM-nek felel meg) a korábbi 0,50 DEM helyett (ami 0,26 EUR-nak felel meg).

5. Mivel megállapította, hogy az este 9 óra utáni, vonalas hálózatra történő hívásokra e percdíjat alkalmazó fogyasztók ilyen áremelkedésnek vannak kitéve, a Verbraucher-Zentrale Hamburg e.V. (a továbbiakban: Verbraucher-Zentrale) — a fogyasztóvédelmi jogszabályok megsértése esetén eljárás kezdeményezésére jogosult szervezet — keresetet indított a Landgericht előtt, lényegében arra hivatkozva, hogy az említett átváltási és kerekítési módszernek az alperes egyoldalú döntésével történő alkalmazása ellentmond a szerződések folytonosságát és az átváltás lehető legnagyobb fokú pontosságát előíró elveknek, amelyek az euró bevezetésére vonatkozó rendeletek alapjául szolgálnak.

6. A Landgericht megítélése szerint ahhoz, hogy el tudja dönteni, hogy az alperes átváltási és kerekítési gyakorlata összhangban áll-e az 1103/97 rendelettel, elengedhetetlen, hogy a Bíróság megválaszolja az alábbi két kérdést:

„1) A magánjogi szerződéses jogviszonyok keretében az 1103/97 rendelet 5. cikkének első mondata értelmezhető-e úgy, hogy kizárólag a számla végösszegét vagy a számlán szereplő egyes tételeket kell vagy lehet kerekíteni, illetve hogy a szerződésben szintén rögzített egységár/díj (jelen esetben a percdíj) a hivatkozott rendelkezés értelmében fizetendő vagy elszámolandó összeget képez-e? A kérdés megítéléséhez lényeges-e tudni, hogy a díj az 1103/97 rendelet 5. cikkének értelmében fizetendő vagy elszámolandó összegnek minősül-e, hogy ez a

3 — HL L 359., 1. o.

díj a számla végösszegének kiszámításához alapul vett egység (jelen esetben tíz másodperc) meghatározott többszörösén (jelen esetben hatszorosán) alapszike, továbbá, hogy a fogyasztó szemszögéből meghatározó szempont-e a díj?

2) Az 1103/97 rendelet (különösen annak 5. cikke) értelmezhető-e úgy, hogy a rendelet kimerítő szabályozást tartalmaz, amely alapján a fizetendő vagy elszámolandó összegeken kívüli összegeket (ha léteznek) nem lehet az 5. cikkben leírt módon kerekíteni, és így továbbra is a régi nemzeti valutában kell azokat feltüntetni, vagy pontosan jelölni kell az átváltás eredményét?"

7. E kérdések megválaszolása céljából különösen a közösségi jog alábbi előírásainak értelmezése szükséges.

8. Az 1103/97 rendelet 3. cikke előírja, hogy:

„Az euró bevezetése nem jár olyan hatással, amely a jogi okmányok bármely feltételét módosítja, vagy valamely jogi okirat értelmében fennálló teljesítést elenged, vagy az alól mentesít, illetve olyan jogot sem biztosít a feleknek, hogy az okiratot egyoldalúan módosítsák vagy felmondják. A felek e rendelkezéstől egyező akarattal eltérhetnek."

9. Az 1. cikk megállapítja, hogy e rendelet alkalmazásában:

„— »jogi eszközök«: a jogalkotási és jogszabályi rendelkezések, közigazgatási intézkedések, bírósági határozatok, szerződések, egyoldalú jogcselekmények, bankjegyen és pénzérmén kívüli fizetőeszközök, és más, joghatással rendelkező eszközök".

10. Az 1103/97 rendelet 4. cikke szerint:

„(1) Az átváltási arányokat minden részt vevő tagállam nemzeti valutájában kifejezett egy euróként fogadják el, és azokat hat helyi értékű számokkal fogadják el.

(2) Átváltásnál az átváltási arányokat nem lehet kerekíteni vagy csonkolni.

(3) Az arányokat az átváltásnál mindkét irányban alkalmazhatják az euró és a nemzeti valutaegységek között. Az átváltási arányokból levezetett fordított arányokat nem lehet használni.

(4) Az egyik valutaegységről a másikra átváltandó pénzösszegeket először az euróban kifejezett pénzösszegre kell átváltani, amely összeg legfeljebb három tizedesjegyre kerekíthető, és ezt követően kell a másik nemzeti valutaegységre átváltani. Egyéb számítási módszer csak akkor használható, ha ugyanezt az eredményt adja."

11. Végül a rendelet 5. cikke előírja, hogy:

„Ha az euróra történő átváltásnál a 4. cikknek megfelelően kerekítés történik, a fizetendő vagy elszámolandó pénzösszegeket a legközelebbi centre felfelé vagy lefelé kell kerekíteni. A nemzeti valutaegységekre átváltott fizetendő vagy elszámolandó pénzösszegeket a legközelebbi váltóegységre, vagy váltóegység hiányában a legközelebbi egységre, illetőleg a nemzeti jognak vagy gyakorlatnak megfelelően a váltóegység többszörösére vagy törtrészére, vagy a nemzeti valutaegység egységére kell felfelé vagy lefelé kerekíteni. Ha az átváltási arány alkalmazása olyan eredményt ad, amelyik éppen a kettő között van, az összeget felfelé kell kerekíteni."

12. Az O2 és a Bizottság írásbeli és szóbeli észrevételeket tettek. Ezekre majd a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett jogi problémák értékelése során utalok.

II — Álláspont

A — *Előzetes észrevételek*

13. A Bíróságot ebben az esetben arra a tényre tekintettel kérték fel előzetes döntéshozatalra, hogy bizonyos telefonhívások esetében a szerződésben megállapított 0,05 DEM-es percdíj puszta átváltása és felkerekítése 0,03 EUR-ra, még egy kétperces ilyen típusú telefonhívás esetén is egy pfenniggel (0,01 DEM) többe kerül az e percdíjat választó fogyasztónak, mint az átváltás előtt. E díjszabás szerint minél hosszabb ideig tart a telefonhívás, annál nagyobb mértékben nő a fizetendő összeg. Egy tízperces hívás például 9 pfenniggel kerül többe, mint a közös valuta bevezetése előtt. Euróra átváltva ez a 0,09 DEM 0,05 EUR-nak felel meg. Mivel a távközlési díjszabások és az egyéb hosszú távú szerződésekre vonatkozó díjak időről-időre emelkednek, ez az emelkedés sem lenne különösebben meglepő, ha nem kizárólag a korábban német márkában kifejezett pénzösszeg euróra történő átváltásából származna. Más szóval ez a probléma

azért állt elő, mert a fizetendő összeg emelkedése nem kifejezett díjemelés következtében jött létre, hanem azt az átváltási művelet mögé rejtették, amelynek a szerződésben megállapított díjak tekintetében semlegesnek kellene maradnia.

14. Előzetes észrevételként fontos rámutatni, hogy a pénzösszegek — mint például a szerződésben megállapított percdíjak — átváltásának legkésőbb az átmeneti időszak végéig meg kellett történnie, amely az euró bevezetéséről szóló, 1998. május 3-i 974/98/EK tanácsi rendelet [4] 1. cikke szerint „az 1999. január 1-jén kezdődő és 2001. december 31-én befejeződő időszak".

15. E pénzösszegek átváltását először is az euró és a nemzeti pénznemek jogi egyenértékűségének elve alapján kellett elvégezni, amely különösen a 974/98 rendelet 14. cikkében került megfogalmazásra. Ezen előírás megállapítja, hogy „ahol az átmeneti időszak végén fennálló jogi eszközökben hivatkoznak a nemzeti valutaegységekre, ott a hivatkozásokat az euró egységre történő hivatkozásként kell értelmezni, a vonatkozó átváltási árfolyamoknak megfelelően" [5]. Másodszor a pénzösszegek — mint például a szerződésben megállapított percdíjak — átváltásának szükségessége annak az elvnek is a következménye, amely szerint az átmeneti időszak végétől az eurót mint egyetlen törvényes fizetőeszközt kell alkalmazni [6].

16. Ez közvetve választ ad a Landgericht által feltett második kérdésének utolsó részére. Amint az átmeneti időszak véget ért, az O2 többé nem tüntethette fel a különböző percdíjakat az átváltást megelőző módon, német márkában. Ezzel mind a Bizottság, mind pedig az O2 egyetért.

17. Annak eldöntése maradt hátra — és ez az alapvető kérdés, amelyre nézve a Landgericht iránymutatást kér a Bíróságtól —, hogy az 1103/97 rendelet megengedi-e a meghatározott díjszabást használó fogyasztók esetében a végső soron a fogyasztók által fizetendő összegek emelkedését, amennyiben az emelkedés csupán a korábban nemzeti pénznemben kifejezett, szerződésben megállapított percdíj euróra történő átváltásának és legközelebbi centre kerekítésének eredménye.

4 — HL L 139., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 10. fejezet, 1. kötet, 111. o.

5 — Ugyanezen rendelet 13. cikke rögzíti, hogy a 14. cikket „az átmeneti időszak végétől kell alkalmazni".

6 — Lásd a 15. cikk (1) bekezdését, amely kifejezetten megállapítja, hogy a „6. cikk (1) bekezdésében említett, nemzeti valutában denominált bankjegyek és pénzérmék törvényes fizetőeszközök maradnak területi érvényességi határaik között az átmeneti időszak végét követő legkésőbb hat hónapig; ezt az időszakot a nemzeti jog lerövidítheti".

18. Ha arra a következtetésre jutunk, hogy az 1103/97 rendelet 5. cikke az általa előírt szabályok szerint megköveteli a percdíjak kerekítését, akkor az O2 átváltási és kerekítési gyakorlata az adott díjszabást választó fogyasztókra gyakorolt kedvezőtlen hatása ellenére — mint például a 0,05 DEM percdíjas, este 9 óra utáni, vonalas hálózatra történő hívások esetében — megengedett. Ha viszont arra a következtetésre jutunk, hogy ezek a pénzösszegek nem tartoznak az 5. cikkben említettek közé, ez az előírás nem követeli meg a legközelebbi centre történő kerekítésüket; nyitva marad azonban a kérdés, miszerint az O2 ennek ellenére egyoldalúan felkerekítheti-e azokat. Három lehetséges válasz létezik: először is az O2 másodlagos érvelésének megfelelően az 1103/97 rendelet nem tiltja kifejezetten az 5. cikken kívül eső összegek kerekítését, amelynek következtében az általa elfogadott kerekítési gyakorlat összhangban áll a rendelettel; másodszor a Verbraucher-Zentrale érvelése szerint az 1103/97 rendelet a legnagyobb fokú pontosságot követeli meg az 5. cikk alkalmazási körén kívül eső pénzösszegek átváltásánál, és ennek következtében az O2 kerekítési gyakorlata nem áll összhangban a rendelettel; harmadszor pedig az 1103/97 rendelet ugyan nem tiltja az 5. cikken kívül eső pénzösszegek kerekítését, de bizonyos korlátok közé szorítja az ilyen kerekítést.

19. E központi kérdések vizsgálata céljából szükséges elgondolkozni az 1103/97 rendelet céljairól és elfogadásának körülményeiről. A következőkben a jogi eszközök folytonosságának az 1103/97 rendelet 3. cikkében foglalt alapvető szabályát fogom elemezni. Érvelésem szerint ez a szabály központi jelentőségű az euró bevezetése által a már meglévő szerződésekre kifejtett hatás bármilyen értékelése szempontjából. A Landgericht által feltett egyes kérdéseket azután a következő sorrendben fogom megvizsgálni: Az alapeljárásban leírtak szerinti percdíj fizetendő vagy elszámolandó pénzösszegnek minősüle? Amennyiben nem, az ilyen típusú összeg kerekíthető-e az euróra történő átváltás után? Amennyiben a kerekítés a fizetendő vagy elszámolandó pénzösszegeken kívüli összegek esetében is megengedett, mely korlátok — ha léteznek ilyenek — származtathatóak az 1103/97 rendeletből, amikor az egyik szerződő fél egyoldalúan úgy dönt, hogy az ilyen összegeket kerekíteni kell?

B — *Az 1103/97 rendelet célja*

20. A jogbiztonság garanciája, amelyet a Bíróság a közösségi jog általános elveként ismert el[7], az 1103/97 rendelet alapvető elve.

7 — Lásd például a C-331/88. sz., Fedesa és társai ügyben 1990. november 13-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-4023. o.) 7–11. pontjait, a C-110/94. sz., Inzo kontra Belgium ügyben 1996. február 29-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-857. o.) 21. pontját és a C-24/95. sz., Land Rheinland-Pfalz kontra Alcan Deutschland GmbH ügyben 1997. március 20-án hozott ítélet 29–37. pontjait.

21. Fel kell idéznünk, hogy az 1103/97 rendelet valamennyi tagállamban jóval az euró bevezetéséről szóló, 1998. május 3-i 974/98/EK tanácsi rendelet, illetve az euró és az eurót elfogadó tagállamok pénznemei közötti átváltási árfolyamokról szóló, 1998. december 31-i 2866/98/EK tanácsi rendelet hatálybalépése előtt, 1997. június 20-án lépett hatályba. Ez a tény önmagában is mutatja, hogy milyen fontos volt a Közösségben a jogbiztonságnak az 1103/97 rendeletben lefektetett szabályok elfogadása általi biztosítása minden gazdasági szereplő számára, különös tekintettel a jogi eszközök folytonosságára, és a pénzösszegek átváltására és kerekítésére vonatkozó szabályokra.

22. Létfontosságú volt annak biztosítása, hogy az új pénznemre történő átállás ne rendítse meg a szerződéses jogviszonyok stabilitását, és ne növelje a gazdasági szereplők bizonytalanságát az euró bevezetésének következményeit illetően. A nemzeti pénznemekben kifejezett összegek értékének euróban való folytonosságát egységesen kellett garantálni, a lehető leghamarabb és legvilágosabb módon, mivel az ilyen folytonosság nélkül — mint például az átváltási műveletek alacsony fokú pontossága esetében — veszélyes áringadozás következhet be a fogyasztók hátrányára [8]. Ebben az összefüggésben az 1103/97 rendeletben lefektetett szabályok egységes keretet alkotnak a gazdasági szereplők közti bizonytalanság megelőzésére.

C — A jogi eszközök folytonosságának szabálya az 1103/97 rendelet 3. cikkében

23. Az 1103/97 rendelet 3. cikke állapítja meg a jogi eszközök folytonosságának alapvető szabályát, amely a közös valuta bevezetése teljes folyamatának irányadó elve.

24. A szerződések folytonosságának elve, a *„pacta sunt servanda"* általános jogelv, amelyet a Bíróság kifejezetten „minden jogrend elismert elveként" jellemzett [9]. A 3. cikk hatálya azonban tágabb ezen elv puszta kijelentésénél, amennyiben azt biztosítja, hogy az új valuta bevezetése ne legyen hatással a jogi eszközök egyetlen feltételére sem. Az 1. cikk értelmében a szerződések mellett a jogi eszközök közé tartoznak többek között a jogalkotási és jogszabályi rendelkezések és a közigazgatási intézkedések. Ennek következtében a 3. cikket nem lehet egyszerűen olyan szabálynak tekinteni, amelyet azért alkottak, hogy felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy a tagállamok jogszabályaiban léteznek olyan előírások, amelyek az új valuta bevezetésével összefüggésben megerősítik a szerződések folytonosságának általános elvét. Ez a tétel különösen világos, ha figyelembe vesszük a 3. cikk 1103/97 rendeletbe foglalásának néhány különös indokát.

8 — Az 1103/97 rendelet (5) és (7) preambulumbekezdése kifejezetten említi, hogy a fogyasztók helyzetét figyelembe kell venni az euróra történő átállás során.

9 — Lásd a C-162/96. sz., A. Racke GmbH & Co. kontra Hauptzollamt Mainz ügyben 1998. június 16-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-3655. o.) 49. pontját.

25. Az eurót érintő rendeleteket, az 1103/97 rendeletet is beleértve, „különösen a fogyasztók tekintetében [...] a kiegyensúlyozott átállás érdekében" alkották [10]. Más szóval — amint arra a Landgericht is rámutat — nem szabad, hogy az átállás hátrányosan érintse a fogyasztókat. Ráadásul ezek a fogyasztóvédelmi megfontolások jelentik az egyik okot, amiért a 3. cikk az 1103/97 rendeletbe került [11].

26. A közös valutára való átállásra felkészülés konkrét körülményei között érthető, hogy a fogyasztóknak biztosnak kellett lenniük abban, hogy a szerződéses feltételek — különösen az árakat nemzeti pénznemben megállapító feltételek — nem változnak meg csupán az ilyen pénzösszegek euróra történő átváltása miatt.

27. Az 1103/97 rendelet 3. cikke a fogyasztóvédelem figyelembevétele mellett egy kapcsolódó kérdéssel is foglalkozott, amennyiben jogos aggályokra válaszolt a közös valuta bevezetéséből származó, az eurózóna árstabilitását érintő esetleges hátrányos következményekre vonatkozóan. Az euróra történő átállással összefüggésben a kizárólag az euró bevezetéséből származó, esetleges áremelkedések megelőzését nem lehetett egyszerűen a különböző tagállamok nemzeti jogaira és azok áringadozást megelőző mechanizmusaira hagyni. Ennek következtében a 3. cikk abból a célból is fontos rendelkezés, hogy az biztosítja az egységességet az árstabilitás fenntartásának megvalósításában az új valutára való átállás folyamata során. Az euró bevezetése központi jelentőségű esemény az európai egységes monetáris politika folytatása során, és fel kell idéznünk, hogy az árstabilitás fenntartása elsődleges célja e politika meghatározásának és folytatásának, amint azt az EK 4. cikk (2) bekezdése kifejezetten megállapítja [12].

28. Az 1103/97 rendelet 3. cikke az euró bevezetése teljes folyamatának központi jelentőségű rendelkezése. A jogi eszközök folytonosságának a 3. cikkben rögzített szabályából és az euró, valamint a nemzeti pénznemek jogi egyenértékűségének elvéből eredeztethető a semlegesség elve, amely az eurót érintő rendeletek alapjául szolgál [13]. A semlegesség ezen elve szerint a nemzeti pénzegységek euróra történő átváltása nem változtathatja meg a valamely jogi eszköz alapján fennálló adósság vagy követelés

10 — Lásd az 1103/97 rendelet (5) preambulumbekezdését.

11 — A (7) preambulumbekezdés megerősíti, hogy „a folytonosságra vonatkozó rendelkezések csak akkor tudják betölteni azt a célkitűzésüket, hogy a gazdasági élet szereplőinek — *különösen a fogyasztóknak* — jogbiztonságot és áttekinthetőséget biztosítsanak, ha mielőbb hatályba lépnek" (a kiemelések a szerzőtől származnak).

12 — Az EK 4. cikk (2) bekezdése meghatározza, hogy „[a]z előzőekkel párhuzamosan, továbbá az e szerződésben előírtak és az abban meghatározott ütemezés és eljárások szerint ez a [tagállami és közösségi] tevékenység magában foglalja az árfolyamok visszavonhatatlan rögzítését, ami egy közös valuta, az ECU bevezetéséhez vezet, valamint *egy egységes monetáris és árfolyam-politika meghatározását és megvalósítását, amelyek elsődleges célja az árstabilitás fenntartása*" (a kiemelések a szerzőtől származnak).

13 — Néhány nemzeti jogszabály, amelyet azért alkottak, hogy biztosítsa a nemzeti jogrendszerek és monetáris rendszerek összeegyeztethetőségét az eurót érintő rendeletekkel, a már létező jogi eszközök tekintetében kifejezetten megerősíti a semlegesség ezen elvét. Ilyen például az euró bevezetéséről szóló, 1998. december 17-i 46/98. sz. spanyol törvény, amely megállapítja, hogy „a pezeta euróval való helyettesítése nem változtathatja meg az adósságok vagy követelések értékét, bármilyen is legyen a természetük, így azok értéke az átváltás pillanatában, megszakítás nélkül, a meglévő értékkel megegyező marad" (nem hivatalos fordítás).

értékét. Értéküknek egyenlőnek kell maradnia a pénzegység átszámítása előtti adósságok vagy követelések értékével. Az euró bevezetését a bevezetés időpontjában meglévő jogi eszközöket illetően, beleértve az ezen eszközökben említett pénzösszegek értékét is semleges eseménynek kell tekinteni. Ez összhangban van az 1103/97 rendelet céljával, amely annak biztosításában áll, hogy az euró bevezetésével szükséges változásokat az érintett fogyasztók védelmében és az inflációs tendencia elkerülése érdekében minimális szinten kell tartani.

29. Jóllehet a 3. cikket azért alkották, hogy az egyszerűen olyan általános jogelvet erősítsen meg, amelyet a különböző jogrendszerek szintén elismernek [14], ezen rendelkezés szövege és az 1103/97 rendelet céljai világossá teszik, hogy az önálló jogi következményekkel bír [15]. Valójában noha egyes tagállamok nemzeti rendelkezései értelmében a gazdasági szereplő számára megengedett a jogi eszközök, pontosabban bármely szerződéses feltétel fogyasztók hátrányára történő egyoldalú módosítása pusztán az euróra történő átállás miatt, a 3. cikk tiltaná az ilyen nemzeti rendelkezés alkalmazását [16].

30. Annálfogva, hogy az 1103/97 rendelet 3. cikke az euró bevezetése során annak védelmére és használatára vonatkozó jelentős szabálynak tekintendő, a résztvevő tagállamok tekintetében a közösségi egységes monetáris jog részét képezi [17]. Ebben a vonatkozásban a 3. cikk az eurót érintő rendeletek magánjogi folyománya, amely alkalmazásában megelőz bármely azzal ellentétes, az adott szerződésre alkalmazandó nemzeti rendelkezést, *lex contractus*-t. Ez tökéletesen érthető, ha feleleventjük, hogy a 3. cikk azért került az 1103/97 rendeletbe, hogy a közös valuta bevezetése során biztosítsa annak egységes mértékű védelmét, valamint a magas szintű jogbiztonságot és átláthatóságot.

31. Ezek következtében az 1103/97 és 974/98 rendeletek által létrehozott, az euróra vonatkozó jogi keret az alábbi elveket és szabályokat helyezi előtérbe: (1) az euró egyetlen törvényes fizetőeszközként való használatának elve, amely felváltja a nemzeti pénznemeket; (2) az euró és a nemzeti pénznemek jogi egyenértékűsége; (3) a jogi

14 — Amire az 1103/97 rendelet (7) preambulumbekezdése kifejezetten utal.

15 — A német jogtudomány köreiben jelentős vita folyik erről a kérdésről. Lásd Jan Wilhelm Ritter: *Euró-Einführung und IPR unter besonderer Berücksichtigung nachehelicher Unterhaltsverträge*, Lang, Frankfurt a.M., 2003., 91–117. o., különösen a 117. oldal, és Marie-Therese Hahn: *Európäische Währungsumstellung und Vertragskontinuität: eine Rechtsvergleichende Analyse aus der Perspektive Deutschlands, Frankreichs und Großbritanniens unter Berücksichtigung der Verordnung (EG) Nr. 1103/97*, Lang, Frankfurt a.M., 1999., 101–114. o.

16 — A 3. cikkben kifejezetten megállapított, az érintett felek esetleges ellenkező megállapodásának egyértelmű kivételével.

17 — Lásd az 1103/97 rendelet (8) preambulumbekezdését, amely elismeri, hogy az euró bevezetése változást jelent a tagállamok monetáris jogában.

eszközök folytonosságának szabálya és semlegesség a jogi eszközökben említett pénzösszegek értéke tekintetében; (4) a szerződéses szabadság elve. Valamennyi elv és szabály különös fontossággal bír annak meghatározásában, hogy az eurót érintő rendeletek, különösen az 1103/97 rendelet értelmében az egyik szerződő fél dönthet-e egyoldalúan úgy, hogy a percdíjakat a legközelebbi centre kerekíti fel, amikor a felkerekítés közvetlenül jelentős változást okoz más gazdasági szereplők végső pénzügyi kötelezettségeiben [18].

D — *A Landgericht München által felhozott típusú ár fizetendő vagy elszámolandó összegnek tekintendő?*

32. Az a tény, hogy az 1103/97 rendelet 3. cikke szerint az euró bevezetése nem járhat olyan hatással, hogy megváltoztassa a jogi eszközök bármely feltételét, vagy mentesítsen bármely jogi eszköz szerinti teljesítés alól, illetve nem jogosítja fel valamely felet a jogi eszköz feltételének egyoldalú módosítására, azt sugallhatja, hogy minden nemzeti pénznemben kifejezett árat — mint lényeges szerződési feltételt — a lehető legnagyobb pontossággal kell átváltani euróra. Tény azonban, hogy az egyik pénznemről a másikra történő átállás folyamata során gyakorlati okok bizonyos esetekben megkívánhatják a kerekítést [19]. Ennek következtében nem meglepő, hogy az 1103/97 rendelet egyes pénzösszegek tekintetében előírja és szabályozza a kerekítést.

33. Az 5. cikk rögzíti, hogy a legközelebbi centre való kerekítés elsősorban a fizetendő pénzösszegekre alkalmazandó. Annak ellenére, hogy az eurót érintő rendeletekben nem található meghatározás a fizetendő pénzösszegekre, az O2 és a Bizottság egyetértenek abban, hogy a „fizetendő pénzösszeg" magában foglalja a pénztartozás minden formáját [20].

34. Az O2 értelmezésével ellentétben azonban a percdíjat nem lehet önmagában fizetendő összegnek tekinteni, mert az önmagában nem képez pénztartozást. Az adott hívásért fizetendő összeg megállapítására csak akkor állnak rendelkezésre a nélkülözhetetlen adatok, amikor már ismert, hogy hány percig tartott egy telefonhívás. A fogyasztó pontosan ebben a pillanatban válik egy bizonyos pénzösszeg tekintetében a

18 — Ez a változás a szorzás egy számtani hatásának köszönhető, amelynek következtében az egységár átváltásából és kerekítéséből származó kis változás felerősödik a fizetendő végösszegben attól függően, hogy hány egységet vásároltak.

19 — Maria Teresa Martin Mélendez: *El Euró — Paridad, continuidad, conversión y redondeo*, La Ley, Madrid, 2001., 234–238. o., pédákkal szolgál a korábbi kerekítési szabályozásra, amelyet Spanyolországban a tizenkilencedik, az Egyesült Királyságban pedig a huszadik században fogadtak el.

20 — Lásd szintén: *The Introduction of the euró and the rounding of currency amounts*, DGII/C4-SP(99), 1999. februári átdolgozott kiadás„ 10. o.

telefonszolgáltató adósává. Ha a fogyasztó adott időszakban nem kezdeményez egyetlen telefonhívást sem, egyértelműen nem keletkezik pénztartozás, még ha a megállapodás szerinti percdíj teljes mértékben érvényes is.

35. Az 1103/97 rendelet 5. cikkében kifejezetten említett összegek kerekítésének — amint arra a Bizottság rámutatott — gyakorlati oka van, ez annak a ténynek a közvetlen következménye, hogy az euró száz centre került felosztásra, és a cent alegységére nem létezik törvényes fizetőeszköz[21]. Ennek következtében az 5. cikkben említett pénzösszegek azok, amelyeknél átváltás után gyakorlati okokból nem lehetséges a legközelebbi centnél magasabb fokú pontosság. Ezek a gyakorlati okok azonban nem igazolják a percdíjnak a legközelebbi centre történő kerekítését, mivel az ilyen díj önmagában nem jelent pénztartozást.

36. Az 5. cikk ugyanezen, a legközelebbi centre történő kerekítést előíró szabályt alkalmazza az elszámolandó összegekre. Az eurót érintő rendeletek ezekre az összegekre szintén nem tartalmaznak meghatározást. Amint a Bizottság írásbeli észrevételében rámutatott, ez a kategória a folyószámla-egyenlegekben vagy mérlegekben számviteli célból használt összegekre utal. Még ha ezek az összegek nem is a fizetendő végösszeget jelentik, végső soron akkor is pénztartozást képeznek. Világos, hogy a percdíj önmagában nem olyan összeg, amelyet a telefonszolgáltatóknak könyvelésbe kell venniük. A percdíjat egyszerűen a közbeeső számításokhoz[22] használják, amelyek a fizetendő (mint például a számla végső összege) vagy elszámolandó összegek (amilyen például minden egyes telefonhívás költsége lehet) megállapításához szükségesek.

37. Továbbá azok a gyakorlati okok, amelyek a fizetendő és a könyvelésbe vett végösszegek legközelebbi centre történő kerekítését igazolják, ugyanakkor nem igazolják a percdíjnak a legközelebbi centre történő kerekítését, amelyet kizárólag az ilyen összegek kiszámítása során használnak.

38. A Landgericht által szolgáltatott információ szerinti azon tény, hogy az egyes telefonhívások költségének kiszámítása végső soron még csak nem is a percdíjon alapul, hanem ezen összeg hatod részén, amely 10 másodperc díjának felel meg, elképzelhetetlenné teszi a percdíj olyan elszámolandó összegként történő kezelését, amelyet az

21 — A 974/98 rendelet 2. cikke szerint „1999. január 1-jétől a részt vevő tagállamok valutája az euró. A valutaegység egy euró. Egy euró száz centre osztható". Ugyanezen rendelet 3. cikke azt írja elő, hogy „Az euró az átváltási árfolyamnak megfelelően a részt vevő tagállamok valutája helyébe lép".

22 — A „közbeeső számítások" fogalmát az 1103/97 rendelet (11) preambulumbekezdése kifejezetten említi.

euróra történő átváltás után a legközelebbi centre kellene kerekíteni. Ebben az esetben a percdíj valójában még csak nem is közvetlenül az egyes telefonhívások számlázandó költségének kiszámítására használt összeg.

39. Ennek következtében nem tudok egyetérteni az O2 azon állításával, amely szerint az 1103/97 rendelet 5. cikkében használt „fizetendő vagy elszámolandó pénzösszegek" kifejezés minden pénzösszeget magában foglal. Ez a rendelkezés nem azt írja elő, hogy *„minden pénzösszeget"* a legközelebbi centre kell kerekíteni. Úgy rendelkezik, hogy „ha az euróra történő átváltásnál a 4. cikknek megfelelően kerekítés történik, *a fizetendő vagy elszámolandó pénzösszegeket* a legközelebbi centre felfelé vagy lefelé kell kerekíteni" [23].

40. Az a tény, hogy minden, valamely résztvevő tagállam nemzeti pénznemében kifejezett pénzösszeget át kell váltani euróra, nem jelenti azt, hogy ezeket a legközelebbi centre kell kerekíteni. Az O2 azt állította, hogy minden esetben, amikor valamely pénzösszeget átváltanak, kerekíteni is kell a legközelebbi centre, azonban ezt a következtetést érvekkel nem támasztotta alá.

23 — A kiemelés a szerzőtől származik.

41. Éppen ellenkezőleg az 1103/97 rendelet 5. cikke világosan elismeri, hogy az átváltás nem kívánja meg szükségszerűen a kerekítést. Valójában ez a rendelkezés akkor írja elő a fizetendő vagy elszámolandó pénzösszegeknek a legközelebbi centre történő kerekítését, „ha az euróra történő átváltásnál a 4. cikknek megfelelően *kerekítés történik*" [24]. Ennek következtében nem értek egyet az O2-vel, amikor az úgy érvel, hogy a 4. cikk lehetővé teszi az átváltást és a kerekítést, míg az 5. cikk csupán a kerekítés módjaival foglalkozik. Az átváltás és az azt követő kerekítés két teljesen különböző művelet. A 4. cikk megállapítja azokat a feltételeket, amelyek mellett a nemzeti pénznemben kifejezett pénzösszegek euróra való átváltása történik [25]. Nem foglalkozik viszont az átváltott pénzösszegek kerekítésével [26]. Ezzel a kérdéssel az 5. cikk foglalkozik a fizetendő vagy elszámolandó pénzösszegek tekintetében.

42. Megítélésem szerint az első kérdésre mindezek következtében azt kell válaszolni, hogy a percdíjhoz hasonló díj az 1103/97

24 — A kiemelés a szerzőtől származik.

25 — A 4. cikk (4) bekezdése azt is meghatározza, hogyan történjen az egyik nemzeti valutaegység átváltása a másikra. Világos, hogy a problémánakjelen ügy szempontjából nincs jelentősége.

26 — A 4. cikk csak két esetben említi a kerekítést, és mindkettő kívül esik a jelen ügyben vizsgált területen. Először is a 4. cikk (2) bekezdése megtiltja az átváltási arányok kerekítését vagy csonkolását, amelyeket a 4. cikk (1) bekezdése értelmében hat helyi értékű számokkal kell elfogadni. Ez az említés egyértelműen nem érinti a pénzösszegek euróra történő átváltását követő kerekítést. Másodszor a 4. cikk (4) bekezdése a pénzösszegek egyik nemzeti pénznemről a másikra történő átváltásának pontos szabályait állapítja meg, beleértve a kerekítés szabályát is, amely ismét kívül esik a jelen ügyben vizsgált területen.

rendelet 5. cikke alapján nem minősül fizetendő vagy elszámolandó pénzösszegnek. A percdíjhoz hasonló díjak olyan pénzösszegek, amelyeket a fizetendő vagy elszámolandó pénzösszegek megállapítása céljából végzett közbeeső számításoknál használnak.

43. Mivel az 5. cikkben említett pénzösszegek esetében az átváltás után gyakorlati okokból nem lehetséges a legközelebbi centnél nagyobb fokú pontosság, a távközlési számlán csak a számla végösszegét kell szükségszerűen a legközelebbi centre kerekíteni.

44. Ami az egyes telefonhívások díjának megfelelő összeget illeti, a legközelebbi centre történő kerekítés megengedhető, ha minden egyes telefonhívás díját (a könyvelést érintő gyakorlati okok vagy a felek által kikötött speciális szerződési feltételek miatt) külön kell elszámolni. Ha ilyen körülmények között kerül sor kerekítésre, az ténylegesen közel semleges hatással lesz a számla fizetendő végösszegére. Mivel az egyes telefonhívások különálló díja a hívás hosszától függ, és ez az elem változó, a felfelé vagy lefelé kerekítés véletlenszerűen következik be, ami által a számla végösszege gyakorlatilag ugyanakkora lesz, mintha a számlán szereplő különálló összegek tekintetében nagyobb fokú pontossággal jártak volna el [27].

E — *Kerekíthető-e a közbeeső számításokhoz használt, percdíjhoz hasonló díj az euróra történő átváltás után?*

45. Amint azt már fent említettem, az 5. cikk a fizetendő vagy elszámolandó pénzösszegeknek a legközelebbi centre kerekítését írja elő, és az 1103/97 rendelet egyetlen rendelkezése sem támasztja alá azt a következtetést, hogy a közbeeső számítások során használt összegeket is a legközelebbi centre kellene kerekíteni. Amint a Bizottság arra rámutatott, semmilyen gyakorlati ok nem indokolja valamely közbeeső összeg tekintetében a legközelebbi centnél nagyobb fokú pontosság megőrzésének tilalmát az átváltás során, amely egyszerűen nem tartozik az 5. cikkben megfogalmazott kerekítési szabályok alá.

27 — Az a tény, hogy az 1103/97 rendelet felkerekítést rendel el, amikor az átváltás eredménye pontosan középre esik, azt jelenti, hogy a felfelé kerekítés valószínűsége nagyobb, mint a lefelé kerekítés valószínűsége. Másszóval azon telefonhívások száma, amelyek különálló díja — mint elszámolandó összeg — felfelé kerekítést eredményez, valószínűleg nagyobb lesz, mint a lefelé kerekítetteké. Ennek hatása azonban elhanyagolható, és még fontosabb, hogy annak következménye, hogy maga a rendelet 5. cikke írja elő a felfelé kerekítést, amikor a fizetendő vagy elszámolandó pénzösszegek átváltásának eredménye pontosan középre esik.

46. Ennek megfelelően a közbeeső számításoknál használt, percdíjhoz hasonló díjak kerekítését, még ha az a legközelebbi centhez történik is, az 1103/97 rendelet nem zárja ki, feltéve, hogy az érintett gazdasági szereplők, azaz a szerződő felek megállapodnak a kerekítésben. A szerződéses szabadság elvét a 3. cikk kifejezetten elismeri, és egyetlen érv sem indokolja ezen elv korlátozását a közbeeső számításoknál használt összegeknek a legközelebbi centhez történő felfelé vagy lefelé kerekítése esetén. Az a tény, hogy a rendelet 5. cikke nem írja elő az ilyen összegek kerekítését, nem értelmezhető *a contrario* úgy, hogy megtiltja a kerekítést.

47. Tudatában kell azonban lennünk, hogy amikor valamely pénzösszeget kerekítenek, az egyik fél nyeresége a másik fél vesztesége, azaz a nyereség és veszteség összege nulla. Ennek következtében a kerekítésben való megállapodás nagyon szokatlan, mert nagyon valószínűtlen, hogy az egyik szerződő fél kész lenne elfogadni azt a veszteséget, amely a közbeeső számításoknál használt percdíjak kerekítéséből származik, és kizárólag a másik szerződő fél számára jelent előnyt.

48. A fenti megfontolásokból következik, hogy a közbeeső számításoknál használt percdíjaknak a legközelebbi centre történő kerekítése összeegyeztethető az 1103/97 rendelettel, feltéve, hogy ebben az érintett felek megállapodtak. A jelen ügyben azonban a közbeeső számításoknál használt percdíjak kerekítését az O2 egyoldalúan határozta el.

49. Az 1103/97 rendeletben nincs egyetlen olyan rendelkezés sem, amely kifejezetten megtiltja az egyik szerződő fél által egyoldalúan elhatározott, a közbeeső számításoknál használt percdíjak euróra történő átváltása eredményeként kapott összegnek a másik fél által fizetendő vagy elszámolandó összeg meghatározása céljából történő kerekítését. Írásbeli észrevételében a Bizottság helyesen hívta fel erre a figyelmet, amikor megerősíti, hogy az 5. cikk nem tiltja az ezen rendelkezésben kifejezetten említett pénzösszegeken kívüli összegek kerekítését. Először is az ilyen tilalmat világosan ki kellene fejteni. Másodszor az 5. cikknek szükségszerűen meg kellett volna jelölnie a tizedesjegyek szükséges számát. A Verbraucher Zentrale alapeljárásban felhozott érvelésével ellentétben az O2-höz hasonló gazdasági szereplőknek nem szükséges a lehető legnagyobb fokú pontossággal kimutatniuk az átváltott percdíjakat. Továbbá arra is utalnunk kell, hogy az 1103/97 rendelet (11) preambulumbekezdése világosan leírja, hogy a rendeletben lefektetett kerekítési szabályok „nem befolyásolják a közbeeső számításokra nagyobb fokú pontosságot biztosító kerekítési szokásokat [helyesen: gyakorlatot], egyezményeket [helyesen: szokásokat] vagy nemzeti rendelkezéseket". Ez a preambulumbekezdés egyértelműen összeegyeztethetetlen azzal az érveléssel, hogy az alapértelmezés szerinti rendszer mindig az, amelyik a legnagyobb fokú pontosság alkalmazását vonja maga után.

50. Az a tény azonban, hogy elvileg lehetséges a fizetendő vagy elszámolandó összegek kiszámítása céljából végzett közbeeső számításoknál használt percdíjak egyoldalú kerekítése, nem jelenti azt, hogy az ilyen kerekítés ne tartozna az 1103/97 rendelet által közvetlenül megszabott korlátok alá. Az 1103/97 rendelet 3. cikke lefekteti a szerződéses feltételek folytonosságának alapvető szabályát. Amennyiben a percdíjak lényeges szerződéses feltételeknek számítanak, elkerülhetetlen a díjak egyoldalú kerekítésére vonatkozó döntés e szabály fényében való értékelése. Ennek megfelelően és az O2 értelmezésével ellentétben van olyan közösségi jogi rendelkezés, amely korlátokat szabhat a fogyasztókkal kötött szerződésben meghatározott percdíjak egyoldalú kerekítésének.

F — *Az 1103/97 rendeletben a közbeeső számításoknál használt percdíjak egyik fél általi egyoldalú kerekítése esetén megszabott korlátok*

51. Világos különbség van egyrészről a fizetendő vagy elszámolandó összegek, másrészről pedig a közbeeső számításoknál használt összegek között. Nem lehet azonban teljesen különválasztani a pénzösszegek e két típusát, illetve figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy a közbeeső számításoknál használt összegek fontos szerepet játszanak a fizetendő vagy elszámolandó összegek meghatározásában. A fizetendő vagy elszámolandó összeg kiszámítására használt összeg valamely gazdasági szereplő által történő egyoldalú kerekítése kétségkívül lényeges hatással lehet az előbbi összeg — a többi gazdasági szereplő hátrányára történő — meghatározására.[28]

52. Pontosan ez történik akkor, amikor az O2-höz hasonló telefonszolgáltató úgy dönt, hogy az euróra történő átváltás után a legközelebbi centre kerekíti fel a különböző percdíjait. Amennyiben a kerekítés a bizonyos percdíjat (mint például a 0,05 DEM-es díjszabás az este 9 óra utáni, vonalas hálózatra történő hívások esetében) használó fogyasztó által kezdeményezett telefonhívások tekintetében a fizetendő vagy elszámolandó összeg növekedéséhez vezet, ez közvetlenül megsérti a szerződéses feltételek folytonosságának az 1103/97 rendelet 3. cikkében megfogalmazott szabályát.

53. Az ilyen kerekítés az adott szerződésben kikötött olyan feltétel egyoldalú módosítását jelenti, amely szerint a felek megállapodtak

28 — Néhány tagállamban helyesen mérték fel a percdíjaknak az egyoldalú, legközelebbi centre történő kerekítésének veszélyét a távközlési ágazatban, amely lényegesen befolyásolja a fogyasztók által fizetendő végösszeget.. Ez igazolja továbbá a nemzeti jogszabályok azon rendelkezéseit, amelyeket azért alkottak, hogy felkészítsék a nemzeti jogrendszereket az euró bevezetésére. Jó példa erre a 2001. június 4-ei 9/2001. sz. törvénnyel módosított, 1998. december 17-ei 46/98. sz. spanyol törvény 11. cikkének (2) bekezdése, amely előírja, hogy átváltás után az egységárakat — beleértve a távközlési díjakat is — hat tizedesjegyig kell kifejezni.

az adott percdíjban, amely a bizonyos időpont után kezdeményezett hívások esetén egy meghatározott díjszabáson belül alkalmazandó. Egyik szerződő fél sem azzal a feltételezéssel állapodott meg az adott percdíjban, hogy kizárólag egyperces telefonhívások kezdeményezésére kerül majd sor. Ehelyett ez a díjszabás lehetővé tette a felek számára, hogy kiszámítsák az egyes hívások valószínű díját, függetlenül azok időtartamától, valamint az összes kezdeményezett telefonhívás teljes díját. Következésképpen a percdíj kerekítésének hatását annak fényében kell értékelni, hogy az milyen hatással volt az egyes telefonhívások díjára, vagy az összes kezdeményezett telefonhívás teljes díjára (amelyek „fizetendő vagy elszámolandó összegeknek" minősülnek).

54. Ennek következtében nem tudok egyetérteni a Bizottság azon kifejezett állításával, hogy az átváltás pontossága nagy mértékben elkülönül a szerződések folytonosságától, valamint azzal a megállapítással, hogy a jelen ügy nem érinti a szerződéses feltételek folytonosságának kérdését, csupán az euróra történő átváltás pontosságának fokát. Véleményem szerint szoros összefüggés van a percdíjak átváltásának pontossága és a szerződéses feltételek folytonossága között, mert a szerződésben kikötött percdíj valóban szerződéses feltétel. Általában, ha a szerződésben egy bizonyos percdíjat kötöttek ki, a legközelebbi centre való kerekítésnél a díjat megállapító szerződéses feltétel folytonosságának biztosítása érdekében elengedhetetlen lehet a nagyobb fokú pontosság megtartása. Ez különösen világos, ha figyelembe vesszük, hogy az 1103/97 rendeletnek bizonyosan nem az a rendeltetése, hogy pusztán a nemzeti pénzegységek euróra történő átváltásából következő áremelkedést idézzen elő. Az ilyen növekedések elkerülése végett elengedhetetlen az 1103/97 rendelet 3. cikkének akként való értelmezése, hogy az átváltás során bizonyos körülmények között a közbeeső számításoknál használt pénzösszegek esetében a legközelebbi centre való kerekítésnél nagyobb fokú pontosságot kell megtartani.

55. Meglátásom szerint az 1103/97 rendelet (és különösen a 3. cikk) nem teszi lehetővé valamely szerződéses feltételnek az O2 által egyoldalúan alkalmazott kerekítési gyakorlathoz hasonló módon történő módosítását. Amilyen mértékben ténylegesen emelkedik valamennyi, a „Genion Home" díjszabást választó fogyasztó este 9 óra után kezdeményezett hívásáért fizetendő díj, olyan mértékben módosult a szerződésben kikötött percdíj. Lényegében az O2 és fogyasztói a szerződésben kikötötték, hogy minden este 9 óra utáni, 10 perces telefonhívásért 0,50 DEM fizetendő. A percdíj, ami a fogyasztók este 9 óra után kezdeményezett telefonhívásainak költségét képezte, nem a szerződés *egyetlen* feltétele, de egyértelműen az *egyik* szerződéses feltétel, amelyben az O2 és annak minden egyes fogyasztója megállapodott. Az olyan kerekítési gyakorlat, mint amilyet az O2 alkalmazott, kétségkívül módosítja ezt a bizonyos szerződéses feltételt, és következésképpen minden este 9 óra után telefonáló fogyasztó hátrányára annak folytonosságát is megszakítja.

56. Amennyiben ezt az emelkedést csupán a korábban német márkában kifejezett összegek euróra történő átváltásának eredményeként állítják be, megsértik az 1103/97 rendelet 3. cikkét.

57. Ezen elemzés megdöntése érdekében az O2 fenntartja, hogy a fogyasztókra hátrányos áremelkedés viszonylatában az általa elfogadott, a legközelebbi centre történő kerekítés semleges gyakorlat. E következtetés alátámasztása érdekében úgy érvel, hogy az összes szerződésben kikötött percdíjnak a legközelebbi centre történő kerekítése végső soron összességében nem érinti hátrányosan a fogyasztókat, mert bár a 14 percdíj átváltása 7 esetben áremelkedést eredményezett, a másik 7 esetben viszont az átváltott árakat — a fogyasztók előnyére — lefelé kerekítették.

58. Ez a kijelentés azonban először is figyelmen kívül hagyja, hogy a szerződések folytonosságának szabályát illetően a minden egyes fogyasztóval kikötött, minden egyes szerződéses feltételre kifejtett hatás a lényeges, nem pedig a fogyasztói szerződésekre összességükben gyakorolt hatás. Ennek megítélése céljából elegendő megjegyezni, hogy egyes fogyasztók csak bizonyos díjszabások használatára szerződtek az O2-vel. De ugyanígy alaposabb vizsgálat esetén még az O2 azon állítása sem állná meg a helyét , amely szerint a kerekítés semleges hatással lenne az összes díjszabást használó fogyasztóra. Valójában a hét felfelé kerekített percdíj nagyobb emelkedést eredményezett, mint a lefelé kerekített percdíjak csökkenése. Másszóval, még akkor is, ha (helyteleneül) nem tekintünk minden egyes percdíjat önálló szerződéses feltételnek, és ehelyett a „Genion Home" díjszabásban található 14 percdíj összességét vesszük figyelembe, akkor sem semleges az O2 által egyoldalúan elfogadott kerekítési gyakorlat. Akkor is árnövekedést eredményez, ha összességükben tekintünk a fogyasztókra [29].

59. Ezek a megfontolások annak hangsúlyozására késztetnek, hogy az egyoldalú döntés arra vonatkozólag, hogy kerekítsék-e a „Genion Home" díjszabás percdíjait, klasszikus aszimmetrikus információbirtoklási helyzetben történik (amikor az egyik fél olyan ismeret birtokában van, amelyet a másik nem ismer). Ez azon szerződő fél opportunitsta magatartásának valódi kockázatával jár együtt, aki részletes információval rendelkezik ügyfelei preferenciáiról, a leggyakrabban használt percdíjakról és az egyes

29 — Ezt az O2 X fogyasztójával lehet illusztrálni, aki havonta összesen 420 percet telefonál a „Genion Home" díjszabás szerint (naponta átlagosan 14 percet). Annak érdekében, hogy az O2 érvelését követve mind a 14 féle percdíjat egyenlő módon vegyük figyelembe, feltételeznünk kell, hogy ez a 420 perc egyenlően oszlik el a 14 féle különböző percdíj között, amely szerint minden percdíjra 30 perc jut ebben a hónapban. A szükséges számítások után látható, hogy a különböző percdíjak átváltása, majd pedig az O2 által egyoldalúan elhatározott, legközelebbi centre történő kerekítése következtében X fogyasztónak 0,22 DEM-mel (átszámítva, 0,11 EUR-ral) többet kell fizetnie a telefonhívásaiért, mint az euróra történő átváltás előtt. Majdnem feleslegesnek tűnik rámutatni a számok nagyságrendjére, amint ezt a láthatóan jelentéktelen emelkedést az X fogyasztó által fizetendő összegben megszorozzuk az O2 összes „Genion Home" díjszabást használó fogyasztójának számával.

díjszabásokkal kezdeményezett telefonhívások átlagos időtartamáról, azaz minden információval rendelkezik a legközelebbi centre történő kerekítésről való döntés valószínű költségeit és előnyeit illetően.

60. Az 1103/97 rendelet nézőpontjából az opportunista magatartás kockázatának ténye alapos indokot jelent annak megelőzésére, hogy O2 *egyoldalúan és korlátozások nélkül* döntsön a korábban fogyasztóival kikötött percdíjak kerekítéséről, még akkor is, ha a legközelebbi centre történő kerekítést megkülönbözetetés nélkül alkalmazza az ugyanabban a díjszabásban szereplő összes percdíjra. Először is az ilyen percdíjaknak a legközelebbi centre történő kerekítése a telefonhívásokért fizetendő vagy elszámolandó összegek végösszegének emelkedéséhez vezethet, ami az átváltás nélkül nem emelkedett volna. Másodszor pedig a fent említett információbirtoklási aszimmetria miatt a kívülálló nem tudja pontosan megítélni az ilyen emelkedés valós mértékét.

61. Ha ebben az aszimmetrikus információbirtoklási helyzetben az O2-höz hasonló gazdasági szereplő felfedezi, hogy a legközelebbi centre történő kerekítés számára előnyös, valószínűleg a kerekítés végrehajtása mellett dönt. Ha azonban — éppen ellenkezőleg — azt fedezi fel, hogy a kerekítés következményeként pénzt veszít, akkor az átváltás nagyobb fokú pontosságának megtartását választja, hogy elkerülje a veszteségeket. Minden esetben az információbirtoklási aszimmetriából előnyt szerző gazdasági szereplő van olyan kiváltságos helyzetben, hogy egyoldalúan döntsön az ügyfeleivel közösen kikötött ár emeléséről, a nemzeti pénznemről euróra történő átállás állítólagosan semleges eseményét felhasználva az emelés leplezésére.

62. Ennek következtében az 1103/97 rendelet 3. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az nem zárja ki a percdíjhoz hasonló, a fizetendő vagy elszámolandó összegek közbeeső számításainál használt pénzösszegek kerekítését, amennyiben a kerekítés nem vonja maga után a többi érintett gazdasági szereplő tekintetében azoknak a fizetendő vagy elszámolandó összegeknek az emelkedését, amelyek az euróra történő átváltás nélkül változatlanok maradtak volna.

63. Az 1103/97 rendelet értelmében megengedett a fizetendő vagy elszámolandó összegek közbeeső számításainál használt percdíjak egyik fél átali egyoldalú kerekítése, de a rendelet korlátozza az ilyen kerekítést azzal, hogy az nem vezethet ezen összegek szisztematikus emelkedéséhez. Minden egyes esetben külön kell megítélni, hogy az egyoldalú kerekítés sérti-e a 3. cikket. Ez a megítélés olyan változóktól függ, amelyek tagállamonként mások és mások. Többek között ilyen változó például a nemzeti pénznem legkisebb alegységének értéke, amelyben a percdíjakat korábban feltüntették.

64. Egy példán keresztül megpróbálom világosabbá tenni ezt a kérdést, amely a Landgericht München által a jelen esetben szolgáltatott számadatokon alapszik, és olyan kerekítésre vonatkozik, amelyet az 1103/97 rendelet 3. cikkének megsértése nélkül lehetett volna egyoldalúan elvégezni.

65. A német márka euróra történő átváltását megelőzően egy 10 perces telefonhívás, például az este 9 óra utáni, vonalas hálózatra történő hívások 0,05 DEM percdíjával számítva 0,50 DEM-be került a fogyasztónak. Az euróra történő átváltás és az azt követő O2 általi kerekítés után a hívás 0,586749 DEM-be került, amely egy, e bizonyos díjszabással számított 10 perces hívás esetén a fogyasztóval kötött szerződésben meghatározott összeghez képest a legközelebbi centre kerekítve 9 pfenniges áremelkedést eredményez. Ha az euróra történő átváltás után nem került volna sor e bizonyos percdíj kerekítésére, 0,0255645 EUR lenne az az ár, amely a legnagyobb fokú pontosságot képviselné. Ha ezt az összeget négy tizedesjegyre kerekítenék, a percdíj 0,0256 EUR lenne. Ha ezt a percdíjat használnák a vonatkozó számításoknál, a fogyasztónak ezért a 10 perces hívásért 0,256 EUR-t kellene fizetnie. Ezen összeg legközelebbi centre történő kerekítése az 1103/97 rendelet 5. cikke szerint 0,26 EUR-t eredményez. Ez az összeg 0,5085158 DEM-nek felel meg, ami pedig a lelegközelebbi pfennigre történő kerekítéssel 0,51 DEM, az átváltás és kerekítés előtt fizetendő 0,50 DEM helyett.

66. Úgy látszik, hogy a négy tizedesjegyre való kerekítés nem biztosítja az ezt a bizonyos díjszabást választó fogyasztók számára, hogy ne következzen be emelkedés az általuk fizetendő vagy elszámolandó összegekben, amelyek az euróra történő átváltás nélkül nem emelkedtek volna. Mindemellett, ha a fogyasztó a 10 perces telefonhívás helyett 15 percig telefonál ugyanazon a díjszabáson, 0,384 EUR-t (0,0256 EUR x 15) fizet, ami a legközelebbi centre történő lefelé kerekítéssel 0,38 EUR-t eredményez. Ez az összeg az euróra történő átváltás előtti 0,74 DEM-nek felel meg az ugyanezen telefonhívásért fizetendő 0,75 DEM helyett (0,01 DEM csökkenés). Ha ezenfelül példaként veszünk egy 5 perces telefonhívást ezen a bizonyos díjszabáson, a négy tizedesjegyre történő kerekítéssel a fogyasztó 0,13 EUR-t fizetne, ami pontosan megfelel 0,25 DEM-nek, amit az euróra történő átváltás előtt, ugyanazon a díjszabáson egy 5 perces telefonhívásért fizetett volna.

67. A fenti példából látható, hogy a négy tizedesjegyre történő kerekítés felfelé vagy lefelé ingadozással járhat minden egyes, meghatározott percdíjon való telefonhívásért fizetendő összeg tekintetében. Fontos azonban megjegyezni egyrészről, hogy amennyiben az ilyen ingadozás valaha is előfordulna, nem haladná meg a 0,01 DEM-nek megfelelő euróban kifejezett összeget, legfőképpen pedig véletlenszerűen — kizárólag a telefonhívás pontos hossza függvényében — történne az ingadozás. Másszóval a felek által a szerződésben kikötöttek tekintetében a végösszeg semleges lenne. Habár minden

fogyasztó maga dönti el, hogy milyen hosszú ideig tartson egy telefonhívás, nem valóságszerű azt feltételezni, hogy a fogyasztók úgy fogják (lesznek képesek) időzíteni a telefonhívásaikat, hogy azok bizonyos percdíjakon egy bizonyos számú percig tartsanak annak érdekében, hogy olyan előnyhöz jussanak, amely soha nem haladná meg a telefonhívásonkénti 0,01 DEM-et.

68. Így tehát a négy tizedesjegyre történő egyoldalú kerekítés a leírt körülmények között — bár nem jelenti a lehetséges legnagyobb fokú pontosságot — nem befolyásolná a felek által kikötött szerződéses feltételeket, és ennek következtében az 1103/97 rendelet értelmében elfogadható lenne. Ugyanez nem igaz azonban a legközelebbi centre történő kerekítésre, amit az O2 jelen ügyben egyoldalúan alkalmazott. Amit semleges átváltási és kerekítési műveletként állítanak be (és annak is kellene lennie), valójában áremelkedést takar.

69. Az 1103/97 rendelet 3. cikkének értelmében lehetséges lett volna a „Genion Home"-hoz hasonló díjszabásba tartozó különböző percdíjak egyoldalú, négy tizedesjegyre történő kerekítése, a legközelebbi centre vagy akár a három tizedesjegyre történő kerekítés azonban nem, amennyiben e két utóbbi kerekítési gyakorlat nem egyeztethető össze az e szerződéses feltételekben említett pénzösszegek értékét illetően a szerződéses feltételek folytonosságának szabályával, és az átváltási művelet semlegességével. Ez másszóval azt jelenti, hogy a különböző percdíjakat fel lehet kerekíteni, amennyiben a kerekítés bizonyos fokú egyenértékűséget biztosít az euróban és a nemzeti pénznemben kifejezett percdíj között, ami megfelelően tudja biztosítani a fizetendő vagy elszámolandó összegek szisztematikus emelkedésének megelőzését.

70. A fenti állításra például szolgál az a tény, hogy egyes német telefonszolgáltatók percdíjaikat átváltották és azokat négy tizedesjegyre kerekítették [30]. Más szolgáltatók három tizedesjegyre kerekítették a díjaikat, de mindig lefelé, ennélfogva mindig a fogyasztóik előnyére kerekítettek.

71. A 70. pontban említett helyzetben vagy bármely más olyan esetben, amikor a többi érintett gazdasági szereplő (azaz a fogyasztók) előnyére lefelé kerekítettek, a kerekítési gyakorlat nem ütközik az 1103/97 rendelet 3. cikkébe. Az ilyen eset valójában minden fogyasztó árcsökkentéshez való hallgatólagos beleegyezésével jár együtt.

30 — Ha O2 is ezt a példát követte volna, felesleges lett volna az a kifejezett aggodalma, hogy biztosított legyen a fogyasztók számára az a lehetőség, hogy a különböző telefonszolgáltatók percdíjait összehasonlíthassák.

72. Végül pedig a fent leírt követelményeket kielégítő, egyoldalú percdíjkerekítés esetében is alapvető fontosságúak a korlátok a fizetendő összegek átváltása során annak érdekében, hogy elkerülhető legyen az eurót érintő rendeletek által megengedett legnagyobb kerekítési pontatlanságtól való lényeges eltérés. Az 1103/97 rendelet 5. cikke által megengedett maximális kerekítési pontatlanság a fizetendő vagy elszámolandó összeg átváltása esetén 0,005 EUR. Nem lenne összeegyeztethető a fizetendő összegek átváltása során tanúsítandó magas szintű pontosság 5. cikkben kifejezett céljával annak megengedése, hogy valamely szerződő fél egyoldalúan döntsön olyan összeg kerekítése mellett, amelyet az előbbi összegek kiszámítása céljából használnak olyan módon, hogy a fizetendő összegek pontosságának valójában sokkal alacsonyabb szintjét eredményezze.

III — Végkövetkeztetések

73. Következésképpen a nemzeti bíróság által előterjesztett kérdésekre véleményem szerint az alábbi válaszokat kell adni:

(1) A percdíjhoz hasonló öszeg az 1103/97 rendelet 5. cikke értelmében nem minősül fizetendő vagy elszámolandó összegnek. Ez olyan pénzösszeg, amelyet a fizetendő vagy elszámolandó összegek meghatározása céljából végzett közbeeső számításoknál használnak.

(2) Az 1103/97 rendeletet úgy kell értelmezni, hogy az nem tiltja a percdíjhoz hasonló, a fizetendő vagy elszámolandó összegek közbeeső számításainál használt, szerződésben kikötött pénzösszegek egyoldalú kerekítését, feltéve, hogy az 1103/97 rendelet 3. cikkére figyelemmel az ilyen kerekítés nem vonja maga után a fizetendő vagy elszámolandó összegek szisztematikus emelkedését.